בה א מיי׳ פ״ד מהל׳ אישות הל׳ יד סמג בימו מד סעיף ז: נמ ב מיי׳ פ״ב מהלכות מיסורי ביאה הלכה א איסורי ביאה הלכה א טוש"ע אה"ע סימן טו סעיף י: מיי' פ"א מהל' יבום הלכה ד:

עין משפם

גר מצוה

םא ה מיי׳ פט״ו מהל׳ איסורי ביאה הלכה ג סמג לאוין קה טוש"ע :מה"ע סימן ד סעיף יט

תוספות ישנים

א) ועוד דפשיטא דאין לבני להפסיד לכך נחלתם: בין שאומרים לאביך הולא. היינו חייבי כריתות דליכא לאוקומי בחייבי לאוין דהא כבר שמעינן להו מכי תהיינה שהרי קדושין תכי שהרי קדושין תופסין בהם ועוד ניחא לאוקמי בחייבי כריחות דמשמע היא כחוקני בנייבי כרינוע דמשמע הולא משום דהוי לתטונע האנח ונטום להדי אשה דלא תפסי בה קדושין והיינו חייבי כריתות דאילו חייבי לאוין קדושין תופסין: חד בשפחה וחד בעובדת רוו בשפחה וחד כ כוכבים ולריכי. דבפרק האומר (י לכפרק הסורנד (קירושין סח:) משמע דלה לריך רק חד קרא לשפחה ועובדת כוכבים דפריך אלא האשה וילדיה למה לי ולא קאמר חד לשפחה וחד קאמר חד לשפחה וחד לעובדת כוכביי וי"ל דהכא היינו טעמא דאלטריך תרי קראי משום דחזינן הכא דאף חייבי כריתות דלית בהו קדושין מרבינן מדכתיב מולדת חוץ בין שאומרים לאביו הולא. א"כ אי ליכא תרי קראי לשפחה ולעובדת כוכבים לא הוה ממעטינן רק חד מינייהו שהרי יש לנו לרבות כל מה שנוכל דהא אבל התם אין לחלק ביניהם ומימה כי קאמר הכא אשכחן שפחה עובדת כוכבים מנלן אמאי לא משמע דנפקה מדכחיב כי תהיינה וילדו כל היכה דקרינה ביה כי תהיינה קרינא ביה וילדו לו ושפחה ועובדת כוכבים לא בני הויה נינהו דהכי קאמר מלמודא בפרק האומר ו"יל להא דפרישית ניחא דהכא לא מצי למימר כן משום דאף חייבי כריתות דלא מרבינן הכא ממולדת חוץ:

תום' חד מקמאי

י היא. דולדה כמוה ולא תפסי בה קדושין ואפי׳ בשפחה שטבלה לשם דהא אמר בהא שמעתתא דלא שייכא במצות. ואם אנס ופתה אשה מותר לישא בתה ודוקא לאחר מיתת האשה אבל רחיי האשה אחור לישא בתה דתנן הנטען מן האשה אסור באמה ובבתה ובאחותה דנשי לגבי נשי שכיחין דאזלן:

ובי יש אהובה לפני המקום. דפשיטא דנשניל אהנת ושנאת הנעל לא יפקיע המקום זכות בנה ואם תאמר ונימא שנואה היינו רשעה דהיא שנואה לפני המקום וי"ל דמשמע ליה אהובה ושנואה בנישואיה ואם ברשעה מדבר בלא נישואיה נמי יש לשנאותה או: ורבי יוםי ברבי יהודה חד בשפחה

וחד בעובדת כוכבים. וא״ת ולמה לי קרא דהאשה וילדיה דמבת אשת אביך נפקי תרוייהו דאין אישות לאביך בה וי"ל דהוה מוקמינן קרא בדמסתברא טפי ואידך הוה מרבינן ממולדת חוך בין שאומרים לאביך הולא כי היכי דמרבינן מיניה חייבי כריתות: ואי אשמועינן עובדת כוכבים משום דלא שייכא במצות. (מ הוה לריך להך לריכותא דעובדת כוכבים לא מפרש בהדיא בקרא ובטעמא קמא סגי דאי לאו אלא חד קרא הוה מוקמינן בשפחה משום דאין לה י חיים וא״ת השתא דאיכא טעמה בעובדת כוכבי' וחיכה טעמה בשפחה למה לי קרא דהאשה וילדיה דמבת אשת אביך ממעטי תרווייהו דהי מינייהו מפקח וי"ל דה"א טעמא דלא שייך במלות עדיף והוה מוקמינן לה בעובדת כוכבים או ואע"ג דטעמא דעובדת כוכבי׳ לא הוה אתא משפחה כיון דאיכא בשפחה טעם כל דהו דלא

ש קםבר רבינא עובד כוכבים © ועבד הבא על בת

:הוי בעובדת כוכבים

ישראל הולד כשר. כן גיר׳ הקונטרס וכן כתוב ברוב ספרים כאן אבל בקדושין בסוף פרק האומר (דף סח: ושם) ברוב ספרים כתוב הולד ממזר וכן גורס התם וכן נראה עיקר לר"י דכיון דבתר ישראלית שדינן ליה הוה טפי ממזר ממאי דהוה שדינן בתר עובד כוכבים דאין ממזרות לעובד כוכבים וכן משמע לעיל דקא"ר יוחנן בספ"ק (דף יז. ושם) וכולן לפסול והדר קאמר כי אמריתה קמיה דשמואל אמר אין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך אלא בנה ואין חוששין לקדושיו דעובד כוכבים הוא ולא ממזר והא דאמרינן בפרק יש בכול (בכורות דף מז. ושם) גבי לויה שנתעברה מן העובד כוכבים בנה פטור מה׳ סלעים לא תימא למ״ד אין מזהמין את הולד אלא אפילו למ"ד מזהמין לוי פסול איקרי אומר ר"י דמ"ד אין מזהמין היינו מ"ד הולד ממזר דלחו בתר עובד כוכבים שדינן ליה ולשון מזהמין על שם עובדי כוכבים שהן מזוהמין ובקונטרס לא פירש שם כן: ההוא בשבעה אומות כתיב.

ואט"ג דלא תחנם דכתיב נמי התם מוקמינן בפרק קמא דמסכת ע"ז (דף כ.) בכל אומות עובדי עבודת כוכבים הכא לא מוקמינן ליה בז' אומות אלא משום דכי יסיר משמע שבעה אומות דמסירין טפי ואי לאו כי יסיר הוה מוקמינן ליה נמי בכל אומות עובדי עבודת כוכבים לרבנן ולר"ש דדריש טעמא דקרא אי לאו כי יסיר הוה דרשי׳ דטעמא דקרא משום הסרה והוה (ד) מוקי ליה דוקא בז' אומות דמסירין

טפי וא"ת דלא תתחתן בם דכתיב נמי התם מוקמינן דוקא בז' אומות אע"ג דאין שייך שם הסרה דבגירותן איירי כדאמר בהערל (לקמן דף עו. ושם) וי"ל דעל כרחך אי אפשר לאוקומי בכל אומות דמדאסר גר עמוני ומואבי מלרי ואדומי מכלל דשאר גרים שרי בישראל ואם תאמר והיכי כרת ברית שלמה עם חירם מלך לור דכתיב ויכרתו ברית שניהם (מ"א ה) והכתיב לא תכרות להם ברית ולא תחנם (דברים ז) ובכל האומות עובדי עבודת כוכבים איירי כמו ולא תחנם וי"ל דשמא לא אסר אלא כריתת ברית לשם עבודת כוכבים כדכתיב באידך קרא לא מכרות להם ולאלהיהם ברית (שמות כג) או שמא חירם מלך לור גר תושב היה ועוד נ"ל דלא מיתסר כריתת ברית אלא דוקא בשבעה אומות מדכתיב גבי גבעונים (יהושע ט) אולי בקרבי אתה יושב ואיך אכרות לך ברית משמע דבשאר אומות שרי ואע"ג דלא תחנם איירי בכל אומות עובדי עבודת כוכבים כריתת ברית שאני דמוכח עניינא דאיירי דוקא בשבעה אומות כמו לא תחיה כל נשמה דדוקא ז' האומות היו מלווים להחרים דכתיב שבעה גוים רבים ועצומים וכו׳ החרם תחרים (דברים ז) וצוה הכתוב שלא לכרות להם ברית שלום שלא להכותם כדי לכבוש ארץ ישראל: מאן תנא דפליג עליה דרבי יוםי בר' יהודה ר"ש היא. בסוף פ' האומר (קדושין סח: ושם) אימא הך סוגיא ומשני בענין אחר דאמר קרא כי תהיינה וילדו לו כל היכא דקרינן ביה כי תהיינה קרינן ביה וילדו לו וכל היכא דלא קרינן ביה כי תהיינה לא קרינן ביה וילדו

מחסרית, וממטין דכן בחן אפילו מון מעובד כוכנים קרוי בען ואין בען המין בל היכה וילדו לו כל היכא דקרינן ביה כי תהיינה קרינן ביה וילדו לו וכל היכא דלא קר מן העובדת כוכנים קרוי בנך, מדלא כחיב נוני כי בנך, מדלא כחיב נוני כי מסיר את בנך, דנשמע מסיר את בנך, דנשמע מסיר את בנק, דנשמע מסיר את בנק, דנשמע לו וקאמר נמי בחר הכי אם כן האשה וילדיה למה לי ומוקי לה לדרשא אחריתי ולא קאמר חד בשפחה וחד בעובדת כוכבים ולריכי:

פרט לחייבי לחוין. אם נשא אביו ממזרת והוליד בת לאו אחותו היא ואימא דלא תפסי בהו קדושי: יש אהובה לפני המקום. לורך היה לו להזכיר שאם זה היה אוהב את זו ושונא את זו אין הבכורה משתנה בכך פשיטא שאם זה שונאה אין המקום שונאה: שנואה בנישואיה.

כיצד פרק שני

ואימא פרט לחייבי לאוין שאמר שרב פפא

"חייבי לאוין תפשי בהו קדושין דכתיב

יכי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה

והאחת שנואה וכי יש אהובה לפני המקום

ויש שנואה לפני המקום אלא אהובה אהובה

בנישואיה שנואה שנואה בנישואיה ואמר

רחמנא כי תהיין ואימא פרט לחייבי כריתות

אמר רבא אמר קרא יערות אחותך בת אביך או בת אמך מולדת בית או מולדת חוץ יבין שאומרים לו לאביך קיים בין שאומרים לו לאביך הוצא וְאמר רחמנא אחותך היא אימאָ

בין שאומר לו אביך קיים בין שאומר לו

אביך הוצא ואמר רחמנא אחותך היא לרבות

אחותו משפחה ועובדת כוכבים אמר קרא

בת אשת אביך מי שיש לו אישות לאביך

בה פרט לאחותו משפחה ועובדת כוכבים

ומה ראית מסתברא חייבי כריתות הוה ליה

לרבות שכן תפסי בהן קרושין לעלמא אדרבה

שפחה ועובדת כוכבים הוה ליה לרבות דאי

מגיירה לדידיה נמי תפסי בה קדושין לכי

מגיירה גופא אחרינא היא ורבנן למעומי

שפחה ועובדת כוכבים מנא להו ינפקא להו

יוםי ורבי יוםי לארוניה ורבי יוםי

בר' יהודה חד בשפחה וחד בעובדת כוכבים

וצריכי דאי אשמעיגן שפחה משום דאין לה

חיים אבל עובדת כוכבים דאית לה חיים

אימא לא ואי אשמעינן עובדת כוכבים משום

דלא שייכא במצות אבל שפחה דשייכא

במצות אימא לא צריכא ורבגן אשכחן שפחה

עובדת כוכבים מנא להו וכ"ת נילף משפחה

הנהו מצרך צריכי מא"ר יוחנן משום ר' שמעון

בן יוחי יאמר קרא זכי יסיר את בגך מאחרי

בנך מישראלית קרוי בנך ואין בנך הבא מן

העובדת כוכבים קרוי בגך אלא בגה אמר

רבינא ש"מ בן בתך הבא מן העובד כוכבים

קרוי בגך הלימא קסבר רבינא העובד

כוכבי׳ ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר

נהי דַממזר לא הוי כשר נמי לא הוי ישראל

פסול מיקרי האי בשבעה אומות כתיב כי יסיר לרבות כל המסירים הניחא לרבי

שמעון דדריש מעמא דקרא אלא לרבגן

מנא להו מאן תנא דפליג עליה דרבי

יוםי ברבי יהודה רבי שמעון היא:

בעבירה: כי סהיינה. דאית בהו הויה: ואימא. דהאי בת אשת אביו פרט לאחותו מחייבי כריתות דאיו אישות בה לאביך דהא לא תפסי בהו קדושין דילפינן מאחות אשה שהיא בכרת וכתיב בה לא תקח אין לך בה לקוחין בפ׳ האומר לחברו בקדושין (דף מו:): שפחה אין לה חיים. אין לה יחם דכתיב עם החמור (בראשית כב) ועובדת כוכבים מתייחסת על שם אביה דכתיב בלאדן בן בלאדן (מ"ב כ) הדרימן בן טברימון (מ"ה) מו): שפחה שייכה במצות. כל מלוה שהאשה חייבת בה עבד חייב בה דגמר לה לה מאשה (חגיגה דף ד.): כי יסיר את בנך. מדלא כתיב כי תסיר ש"מ הכי קאמר בתך לא תתן לבנו כי יסיר בעל בתך את בנך שתלד לו בתך מאחרי אבל אבתו לא תקח לבנך לא קמהדר ולא קרינן ביה כי תסיר בת העובד כוכבים את בנך שתלד מאחרי. אלמא בנך מן העובד כוכבים שילדה לו בתך קרוי בנך ואין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך: ש"מ. מדכתיב כי יסיר את בנך ומוקמינן ליה בבן שתלד בתך לעובד כוכבים אלמא בן בתך הבא מן העובד כוכבים קרוי נמי בנך: לימא קסבר רבינא וכו' הולד כשר. ולקמן פליגי בה בהחולך (דף מה.). (א) ז)(ול"ל דהולד ממזר גרסי׳ דלא הוי כגר שנתגייר אלא נד ישראלית יש בו ושייך ביה ממזרות): בשבעה אומות כחיב. ושאר עובדות כוכבים מנלן דולדה כמוה: לרבי שמעון דדריש טעמא דקרא. בפרק המקבל בבבא מציעא (דף קטו.) אלמנה עניה אין ממשכנין אותה אבל עשירה ממשכנין (כ) שאין אתה חייב להחזיר לה ואין אתה משיאה שם רע בשכנותיה אלמא דריש טעמא דלא תחבול בגד אלמנהת משום שם רע ומוליא עשירה מן הכלל. והכא נמי לדידיה ניחא דאי נמי לא מפרש קרא טעמא הוה דריש טעמא דחיתון משום כי יסיר את בנך ולא איצטריך קרא לפרושי טעמא ואייתר קרא כי יסיר לרבות שחר מסירין: חלח לרבנן. אינטריך קרא לפרושי טעמא בז' אומות גופייהו ולמעוטי שאר

אומות דאינן אדוקין בעבודת כוכבים יוםי ברבי יהודה כמותן כדקיימא לן (חולין דף יג:) עובדי כוכבי׳ שבחו"ל לאו עובדי עבודת כוכבי׳ הן אלא מנהג אבותיהן בידיהן ולא אייתר ליה רבויא ושאר אומות מנלן. ודכוותיה אמרינן בסנהדרין (דף כא.) גבי לא ירבה לו נשים ולא יסור לבבוש דלר"ש הוי לא יסור לרבויא דבלאו פירושא דקרא הוה דרשינן ביה טעמא ולרבנן דלא דרשי טעמא דקרא בעלמא הכא קרא פירש טעמא: מתני׳

ל) הדושיו סח., ב) ובערוד יג) קרושן פנוג, כי ובפרון גרס רבא], ג) קדושין סח: לעיל יו., ד) [קדושין שם ע"ש היטב], ה) [לקתן תה. קדושין על:], ו) ל"ל הדד, 1) רש"ל מ"ז, ה) [דברים כד], ט) [דברים יו], י) [ועיין היטב תוספות סנהדרין פג: סוף ד"ה ועבול יום ותוס' זבחים יו. ל"ה הג"ה וכו' ישוב על

תורה אור השלם בִּי תִהְיֶין לְאִישׁ שְׁתֵּי נְשִׁים הָאַחַת אֲהוּבָה וְהָאַחַת שְנוּאָה וְיֶלְדוּ לוֹ בָּנִים הָאֲהוּכָה וְהַשְּׁנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכוֹר לַשְׁנִיאָה: דברים כא טו 2. עֶרְוַת אֲחוֹתְךְּ בַּת אָבִיךְ אוֹ בַת אִמֶּךְ מוֹלֶדֶת בִּיִּת אוֹ מוֹלֶדֶת רוּץ לא תְגַלָּה עֶרְוָתָן: ויקרא יח ט

3. ערות בת אשת אביר מולֶדֶת אָבִיךְ אֲחוֹתְךְּ הוא לא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ:

ױקראיחיא ויקראיחיא 4. אָם אֲדֹנְיוֹ יִתָּן לוֹ אָשָּׁה וְיָלְדָה לוֹ בָנִים אוֹ האשה וילדיה בְּחַתְּינֶהְ הָאַשְּׁוּ וְיְלֶינְהְ הַתְּיֶהְ לְארֹנֶיהְ וְהוּא יִצֵא בָּבָפּוּ: שמות כא ד מאַחֲרִי וְעָבְרוּ אֱלֹהִים מַאַחֲרִי וְעָבְרוּ אֱלֹהִים אָחַרִים וְתַרְרִה אַף יִיְּ בְּכֶּם וַהִשָּׁמִידְךְּ מַהֵר: דברים ז ד

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה לימא וכו׳ ולי נראה נ"ב זה אינו מדברי רש"י: (ב) ד"ה לר" וכו' עשירה שמעון ממשכנין אותה שחין: (ג) תוספות ד"ה לימא קסבר רבינא: (ד) ד"ה ההוא וכו' משום הסרה

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן תוספות ד"ה ואי אקמעינן כוי ואף על גב דטעמא דעוצדת כוכנים עדיף לא הוה כו' כל"ל:

מוסף רש"י

וכי יש אהובה לפני המקום. כלומר וכי אהנתו או שנאתו של ההבתו עו שליים. בעל חשובה לפני המקום לשנות דין הנחלה בשבילה, שהולרך הכתוב לכתוב לא יוכל לבכר את בן האהובה, לא הוי ליה למיכתב אלא כי את הבכור יכיר, ואנא ידענא לא שנא אמו אהובה ולא שנא אמו שנואה (קדושין סח.). שנואה בנישואיה. טוו). שבואה בנישואיה. שנישואיה שנואים לפני המקום, כגון חייבי לאוין, ואמר רחמנא כי תהיין. אלמא אית נהו הויה (שם). כי יסיר את בנך (שם), כי יסיר את בבך מאחרי. לעיל מניה כתיב מאחרי. לעיל מניה כתיב בקר לה תחן לבנו ובתו לה תקח לבנין, וסתיך לה מי יסיר את בנין, מדלה מדלה מכונ כי יסיר את בנין, מתוע דבן הוולד לעובד כוכבים מבתך קאמר שיסירנו העובד כוכבים מאחריו, ושמעינן דבן בתך